

ČR musí urychlit přijímání opatření pro omezení výskytu látek obsahujících rizikové sloučeniny PFAS, shodli se účastníci debaty v Senátu

16.4.2025 - | Senát PČR

Seminář na téma Věčné chemikálie

„Moje znalosti o věčných chemikáliích byly do této doby velmi povrchní, věděla jsem, že tato hrozba, zejména zdravotní, existuje. Ale když jsem se více ponořila do celé problematiky, tak jsem zjistila, že problém je opravdu komplexní a PFAS chemikálie nás v dnešní době potkávají téměř na každém kroku. Proto jsem opravdu ráda, že se problematika více zviditelňuje a hlavně, že se hledá dlouhodobé řešení, jak používání těchto chemikálií omezit,“ řekla místopředsedkyně Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí **Jarmila Smotlachová**.

Perfluorované a polyfluorované sloučeniny jsou velkou skupinou široce používaných, průmyslově vyráběných chemických látek, které se hromadí v lidském těle a v životním prostředí. Přírozenými procesy jsou v přírodě takřka nerozložitelné, proto jsou nazývány “věčnými chemikáliemi”.

PFAS zvyšují odolnost předmětů proti vodě a vlhkosti, mastnotě a nečistotám, z tohoto důvodu jsou obsaženy např. v kobercích, čalounění, textilu a obuvi, zejména v outdoorovém nepromokavém oblečení a obuvi (Gore-Tex aj.) a jsou součástí nepřilnavých povrchů na kuchyňském náčiní a nádobí (např. teflon), obalů na pokrmy s sebou apod. PFAS snižují tření a povrchové napětí, jsou chemicky a teplotně odolné, čehož se využívá při výrobě polovodičů, kosmetiky, lékařských zařízení, přípravků na ochranu rostlin, čistících a leštících prostředků, přísad do krmiv, léčiv, barev a hasicích pěn používaných pro hašení požárů kapalných hořlavin.

„Dnešní seminář nám potvrdil, že tyto látky představují vážné zdravotní, ale i požární riziko. Jsem rád, že se tématu český Senát věnuje dlouhodobě a jsem přesvědčen, že tomu tak bude i nadále,“ řekl senátor Zdeněk **Nytra**, který diskusi v Jednácím sále moderoval.

Horní parlamentní komora se jako jedna z prvních v Evropě začala problematikou zabývat už v roce 2021, kdy projednala „Zprávu o výsledcích monitoringu pitné vody v ČR – výskyt polutantů (perfluorované a polyfluorované látky) v pitné vodě v ČR,“ podrobnosti v usnesení Stále komise Senátu VODA – SUCHO zde.

Jedním z cílů dnešního semináře bylo iniciovat konkrétní kroky a úkoly pro orgány státní správy, které odpovídají v příslušných segmentech za zdraví, bezpečnost a podmínky pro rozvoj hospodářství.

Část semináře byla věnována také problematice hasebních pěnových koncentrátů s obsahem PFAS, které se používají k likvidaci některých požárů. Jedná se o dva druhy fluorovaných hasiv – s výskytem látek PFAS typu PFOA a typu PFHxA. K jejich používání vydaly evropské orgány v posledních letech několik nařízení a aktuálně se dokončuje nařízení o kompletním zákazu PFAS látek v hasicích pěnách v EU.

Od 4. 7. 2025 bude platit i pro Českou republiku kompletní zákaz držení a používání hasiv s obsahem

PFOA. Hasiva s obsahem PFHxA se od 10.4.2026 nebudou smět uvádět na trh, nesmí používat při výcviku a nesmí se používat při některých druzích zásahů.

K tématu na semináři vystoupil náměstek generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR Petr Ošlejšek a Václav Mečíř, který působí jako poradce Hospodářské komory ČR pro přechod na bezfluorová hasiva. Zástupci Masarykovy univerzity prezentovali výsledky studie dopadů kontaktu s PFAS na zdraví hasičů.

V Česku se látkami PFAS zabývá hned několik vědeckých pracovišť a neziskových organizací a firmy vyvíjejí technologie na filtraci a dekontaminaci těchto látek. Radek Mach, ředitel infrastruktury společnosti JIHOSTROJ, představil průběh a výsledky první průmyslové dekontaminace látek PFAS při využití české technologie. Na semináři rovněž vystoupili Tomáš Cajthaml z Akademie věd ČR, Karolína Brabcová z neziskové organizace Arnika, ze Sdružení oboru vodovodů a kanalizací Radka Hušková, a zástupci Ministerstva zdravotnictví ČR či Státního zdravotního ústavu.

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3877>